

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 Տր.
Վեցամսեայ . . 6 „
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Վերջին թիվ մեկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Տր.
Վեցամսեայ . . 7 „
ԱՍԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2,60 Տոլար
Վեցամսեայ 1,50 „
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Լ Ր Ա Փ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Ը ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄՆՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Հ Ա Ս Յ Ե

Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)
Редакция
на ВѢСТНИКЪ
„Иравункъ“
ВАРНА
Գրոշքիւնք եւս
չեմ տրուիր

ՊԵՏՔ Ե ԲՈՂՈՔԵԼ

Մեր 64 թուով հրատարակեցին հայ-
յութեան ուղղութեամբ բաց նամակ մը
«Մի խումբ հայ ուսանողներ եւ հայ-
յեր» ստորագրութեամբ, նոյն օրը
նաեւ ստացած էինք Ռուսչուքէ
մասնախումբի մը կողմէ հետեւեալ
նամակը.

Տեա՛ր,
Անցեալներն կայացած միջինկում
Ձեր միմիանց հանդէպ ունեցած ազնիւ
վերապահումներն պարտաւսեցին մեզ
զալ չնորհաւորել Ձեր այդ գովի
զգացումներն, որն որ մի լաւ դաս
տուէւ ըրող այն տղայամիտներն
թէ՛ գաղափարի տարբերութիւնն եղ-
բայաբար խորհրդակցութեան եւ հա-
մակամ գործակցութեան խտրել չէ կա-
րող լինել երբեք. ուստի դարձեալ
ձեզ նոյն ոգով եւ զգացումներով տո-
գործած տեսնելու անկախութեամբ
ներկայս Ձեզ կուղղենք: Ուստի յա-
նուն ազգութեան մերով ողջունեցէք
միմիանց, եւ միմիանց հետ մեր հե-
տեւեալ առաջարկի մասին լրջօրէն
խորհրդակցելով շատապա արդիւնք մեզ
հաղորդելու բարեհաճութիւնն ունե-
նայիք:

Մենք գտնական հայերս ինչ կա-
րող են անել սա մեր վանքապատկան
կառուածոց յարգութեամբ գրաւելու բերա-
ւել անիրաւ որոշումն բեկանելու հա-
մար:

Եթէ բոլոր Եւրոպա եւ Ամերիկա-
քանակ հայերս, Լատինի վեհաժողովի
ժամանակուայ պէս, միմիանց կազ-
մակերպենք եւ պատգամաւորական
մարմին մը կազմելով եւրոպական տե-
րութեանց եւ ի մասնաւորի Ֆրանսայի
միջնորդութիւնն խնդրենք, արդիւնա-
ւոր կը լինի թէ ո՛չ:

Հասարակութեան միտքը պատրաս-
տելու համար հրապարակաւ խնդրը
յուզելն չա՛րժեք:

Արտասահմանի մեր եղբայրներուն
կարծիքներն վաղօրօք ստանալու հա-
մար Տփղիս, Պարիզ, Փրնէթ, եւ Ա.-
մերիկայէն զրած եմք այս իմաստով
եթէ հաւանէք, դուք էլ կոչելու հրատա-
րակեցէք եւ վաղօրօք խնդրելու միան-
գամ ընդ միշտ չը փակուած չարիքը
զարմանել փութամբ ազգովին:

Ձեզ կարգաւ անկախութեամբ կը
բարեւեմք յարգանքով:

Ի գիմաց մասնախումբի

7/20 օգոստ. Ռուսչուք

Յ. Գ. — Օրինակ մըն ալ Շարժումի
ղրկուած է:

Այս նամակը ստանալէ յետոյ հա-
կառակ մեր կրկին առաջարկութեան

մեր պաշտօնակցին կողմէ ունէ գործ-
նական պատասխան չստացանք ցարդ.
հետեւաբար հարկադրուած ենք այս
ծանրակշիռ խնդրոյն առթիւ մեր սե-
փական կարծիքը միայն հոս արձանագ-
րել:

Իրաւ է թէ ըստ Պալաճէնիոյ ուս-
սական օրէնքի 117 յօդուածին, Ռու-
սիոյ մէջ գտնուող բոլոր հայ եկեղե-
ցական ստացուածքները «կը համար-
ուին ընդհանուր ստացուածք ողջոյն
յուսուողական եկեղեցւոյ»: Հայոց
հետեւաբար աշխարհի ամէն ծայրերը
բնակող հայ գաղութները իրաւունք
ունին այդ ստացուածքները պաշտպա-
նելու օտար ունեւորութեանց դէմ եւ
բոլորք բաժնուր:

Այս մասին ամէն հայ համակարծիք
ըլլալով, կը մնայ միայն որոշել թէ
պուլկարահայութիւնը իր բոլորքէն
իրաւունքը ինչ կերպով ի գործ դնե-
լու է:

Նկատելով թէ Պուլկարահայութիւնը
մասնաւոր իր ղեկական խնդրներու
համար ամէն քաղաքի մէջ իր կազմա-
կերպով մարմիններ ունի, — Թաղ-
խորհուրդներ, իրենց քահանայներով,
պէտք է որ ըստ մեզ, առաջին ան-
գամ ալ մարմինները փութային այս
ծանրակշիռ խնդրոյն հանդէպ իրենց
պարտքը կատարելու: Բայց ինչպէս
տեսնա՞ք մինչեւ ցարդ անոնք անտար-
բերութեամբ միայն վերաբերուեցան.
մինչդեռ մեր չը հաւանա՞ծ Պատրիարքա-
րանը ամէն կարելի միջոց ձեռք առ-
նելու տրամադրել գտնուեցաւ: Արդ
գովելով հանդերձ Ռուսչուքի մասնա-
խումբին նախաձեռնութիւնը, կը կար-
ծենք թէ մեր բոլորքին ազգովին եւ
պաշտօնական հանգամանք մը տալու
համար, պէտք է նախ Թաղ. խոր-
հուրդները եւ կղերական դասը, իրենց
զրուիք ունենալով Պատր. Փոխանորդ
Ս. հայրը, պաշտօնաղբի մը ուղղեն Ս.-
միւնայն Հայոց Վեհ. Կաթողիկոսին,
խնդրելով որ ամէն պարագայի մէջ
ընդգրկմանայ ուսու կառավարութեան
այն անիրաւ պահանջին, եւ զինք վստա-
հացնելով թէ ամբողջ հայութիւնը, ա-
ռանց բացառութեան, իր հետն է:

Այս գիմումը յաջողցնելու համար
հարկ է որ Պուլկարիոյ բոլոր Թաղ-
խորհուրդները այլ եւս առանց ժամա-
նակ կորսնցնելու, մէյմէ պաշտօնա-
կան նամակով դիմեն Պատր. Փոխա-
նորդ Ս. Հօր. սա ալ իւր կարգին ամ-
բողջ Պուլկարահայոց կողմանէ դիմէ
Վեհ. Կաթողիկոսին:

Հայ ժողովուրդը կամ երկտասար-
չութիւնը կարող է ուրիշ գիմումներ
ալ ընել, բայց կարգապահութիւնը
յարգելու եւ բոլորքը պաշտօնական
հանդամանքէ չը զրկելու համար էն
անհրաժեշտը մեր կողմ ցոյց տուած
եղանակը ըլլալ կը կարծենք առայժմ:
Նոյն կերպով բոլորքներն են միւս
հայ գաղութներն ալ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԱՆՑՈՒԴԱՐՁՔ

ՍԵՐՊԻՈ

Հիւսիսէն հաղորդեց թէ Նիշի մէջ
25 սպաներ ձերբակալուել են, իբր
մեղսակից Ալէքսանտր Թագաւորի
սպանման:

Այս լուրը, այսինքն 25 սպաներու
ձերբակալութիւնը որչափ որ հաստա-
տուած է, բայց դեռ որոշ չէ թէ այդ
սպաններ իբր արքայազաններ պիտի
գատուին թէ պարզ խռովարարներ,
Նախարարապետ Պ. Ալեքսանտրովիչի
տեսակցութեան մը առթիւ ըրած յայ-
պարտութեանը նախելով, գործը
մասի ծայրով բռնուած է, ըստ որում
փոքրիկ պատիժով մը, կամ շատ շատ
յանցաւորները պատիժէ զրկելով խն-
դիր պիտի փակուի. որով օտար պե-
տութեանց առջեւ արդի սերպ կատա-
վարութեան եւ Բէթր թագաւորին
վարկը փրկուած պիտի ըլլայ: Սակայն
խնդիր է գիտնալ թէ ո՞րքն դէմ բո-
ղոքող դատաւարը պիտի բաւականա-
նայ առով: Մենք կը կարծենք թէ
եթէ երեւոյթը փրկելու ձեռով
խիստ թիկն պատիմելու սահմանուն
զաւազիրներուն թէ՛ սերպ ժողովուրդը
չողորբել չղիտի դաղիք եւ թէ օտար
ազգեր մեղսակցական նոր կատակի-
րութիւն մը պիտի նկատեն եղածը:

Բայց նաեւ հաւանական է որ Բէթր
Թագաւոր իր գահին վրայ ամբարն-
դուելէ վերջ լրջօրէն խոհած ըլլալ թէ
իր նախորդը խողովորող ձեռքերը եթէ
անպատիժ մնաւ կրնան օր մը իրեն
դէմ ալ նոյն ճիւղային յանդուրժի-
նը ունենալ. ուստի ամէն պարագայի
մէջ ոճրագործ խմբակը եթէ ոչ մահու
պատժով գտնէ Սերպիոյ արտաքսելու
կարգադրութեամբ միւսին կրնայ իր
կեանքը ապահովել:

Մ Ա Կ Ե Դ Ո Ն Ի Ա

Մակեդոնիոյ ապստամբութեան նը-
կատմամբ արդորացուցիչ լուրեր կըր-
կին սկսեցին իրարու յաջորդել: Մեծ
Եպարզօր սրտի գոհունակութեամբ մը
չստ մը օտար գիւնապահներու յայտա-
բարած է թէ՛ ձեռք առնուած իրիստ
միջոցներուն չնորհիւ Մանսիլըրի նա-
հանգ՝ մէջ սպառաժի խումբերու գոր-
ծողութիւնները դադրած են, յիշափո-
խականներուն կցուող ժողովուրդին
մեծագոյն մասը իրենց տունները վերա-
դարձած են, եւ գլխաւոր չոյս խումբ-
երէն երեքը ջնջուած են, իսկ մէկը
որ Բէթրիլի մի բարձանը վրայ ամ-
բացած էր, փախած է:

Պուլկար նախարարութեան անտար-

բերութեան պատճառը հանդէպ Մակե-
դոնիոյ տառապալներուն, շատ մեկին
եւ որոշ է: Ֆէրիսիստ իշխանը եւ-
րոպայէ վերադարձին ոչ միայն մեծ պե-
տութիւններէ աջակցութիւն գտնելու
մասին կատարելապէս յուսահատ էր,
այլ նաեւ սպառնալիքներ լսած էր
Պուլկարիոյ դէմ, իթէ սա Թուրքիոյ
հետ պատերազմի բռնուելու պատճառ
տար Գալով փոքր պետութիւններուն,
Յունաստան եւ Ռումանիա արդէն առ-
բամադրութիւններ ցոյց տուին ի դէպ
պատերազմի: Թուրքին կողմը անցնելու
կամ Պուլկարիոյ սահմանները արշաւե-
լու: Գաղաքական այս աստիճան ան-
նպաստ պարագաներու տակ բնական
էր որ Պուլկար իշխանապետութիւնը
ըր քայլերը կշռէր եւ խոհական կեր-
պով շարժէր: Այսօր Պուլկարիսն այդ
ճամբուն մէջ է արտաքին քաղաքակա-
նութեան տեսակէտով. եւ որպէս զի
մակեդոնական գործերուն առթիւ ներ-
քին յուզումներն ալ մեղմացնէ, իշ-
խանը նախարարներուն հետ համախոր-
հուրք երեսփոխ. Ժողովոյ լուծումը
հրամայեց, որուն պիտի հետեւի ան-
միջապէս ներքին ընտրական պայքարը
իւր ուղ կը մտածէ Մակեդոնացւոց վը-
րայ երբ աստիճան հասնի խնդիր կայ...:

Մենք կը ցաւինք թափուած անմեղ
անունին համար եւ կողորանք հայրե-
նանք քաջերու կորուստը:

ՎԱՌՆԱՅԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

Այս օրեր պատահմամբ Վառնա գրտ-
նուող անցորդ մը զարմանքով պիտի
դիմէ տեղւոյս հայ հասարակութեան
մէջ տեղայ արտակարգ շարժումը պատ-
գամաւորի մը ընտրութեանը առթիւ:
Իրանք ըսել թէ Վառնայի հայու-
թիւնը 18-20 տարիներէ իվր այս աս-
տիճան յուզում եւ փութկոտութիւն
չէր ունեցած: Խնդիրը ըստ երեւոյթին
երկու ընտրելի վրայ կը դառնայ, Յ.
Մովսէսի եւ Սարգիս Գարբիէլիանի է,
առաջինը ժողովուրդին բնաւիլին է,
իսկ երկրորդը թաղականներուն: Բայց
եթէ այդ երկրորդին ընտրութիւնը յա-
ջողցնելու համար գոտեպինդ աշխա-
տող խմբակը քիչ մը տարբարուած ենք,
հոն հետեւեալ տարրերը կը գտնենք.

Ա. 18-20 տարիներ առաջ Մովսէսի
ժողովրդականութեան դէմ պայքարող
չօրապահական խմբակի միացողները,
այսինքն «Մուրատ էֆ. գօլու» ան-
ուանուողները, որոնք Մովսէսին ա-
ռաւելութիւնները խոտովանելով հան-
դերձ, անոր ընտրութիւնը անյաջո-
ղութեան մասնելու համար Ս. Գար-
բիէլիանի ի նպաստ կաշխատին տեղա-
ցիներու հին կիրքերը յուզելով:

Բ. Եկեղեցւոյ եւ վարժարանի կարգ մը պաշտօնեաները, քահանաներէն սկսեալ մինչեւ Լուսարարը կամ տընտեսը, որոնք գիշեր ցորեկ կաշխատին Գարբիշեանի ի նպաստ, որ Թաղ. Խորհրդոյ միակ ղեկավարն է, եւ իր շուրջ հաւաքուող պնակալէզները որոնք շարունակաբար ազգային անուղէն ապրելու ակնկալութիւնը ունին:

Գ. Արքանեակնիւր տեղական թերթի մը որուն նիւթակարն կը մատակարարէ յիշեալ Գարբիշեանը: Նաեւ կամակոր ծառաները խմբակի մը որ այդ թերթին շուրջ կը բազման շարունակ:

Դ. Մովսէսի անձնական թշնամիները, հակառակորդները ու նախնաւորները, որոնք Գարբիշեանի ինչ գումարը ըլլալը գիտնալով հանգերձ զանի պատգամաւոր ընտրել կաշխատին:

Յ. Մովսէսի ընտրելութեան դէմ այլ եւ այլ նկատուածքներով կազմուած այս խումն ի խումն խումբը ժողովուրդի անգիտակցի խաւերուն մէջ մտածածն միջոց ներքին կը սեպէ Ս. Գարբիշեանի ընտրութիւնը յաջողցնելու:

Այս առթիւ պարագ մը կատարած ըլլալու համար կուգամ Ս. Գարբիշեանը իրենեւորով միատեղ ժողովուրդին անգամ մին ալ ծանօթացնել:

Ա. Ութ տարի առաջ կըր Ազգ. վարժարանը կը շինուէր Առաջնորդարան անունով (որովհետեւ հողին անբաւականութեան պատճառաւ տեղական օրէնքը չէր ներքին վարժարան չի ներ), Սարգիսն էր որ մասնութիւն մը յղացաւ ու զորոգեց, որպէսզի վարժարանին շինութիւնը արդիւնէի, եւ պահ մը արդիւնեցաւ կառավարութեան: Բայց յետոյ Մովսէս յաջողեցաւ այդ արգելքը բաժնալ:

Շատ զիւրիս է այս մասնութիւնը հաստատել իր մանրամասնութեամբ:

Բ. Նոյն վարժարանի շինութեան համար բացուած հանգանակութեան եւս արգելք եղան Սարգիսը եւ իրենները, որոնք հանգանակութեան չը մասնակցելէ զատ ուրիշ շատերու ալ մասնակցել չձգեցին: Կառաւարդական անձնաւորութիւններ կը վկայեն թէ նաեւ մասնակցող շինող Հայրապետեանը 800 Քր. նպաստով խոստանալէ վերջ անոնց զբոլմաներով մերժէ այդ զրամը:

տալ: Ահա այս պատճառաւ էր որ ազգային անուղէն 2000 Քր. չափ պարտական մնաց այն ատեն:

Գ. Սարգիսը եւ իր անունն էին ոչ վառնայի երկուսն Որբախնամը խանձաւորին մէջ խղիւղ փոքնեցին. եւ որքին նպատակն, պնակին ու ներկայացուցմանը արգելք եղան, եւ նոյն իսկ կառավարութեան մասնեցին իր վնասակար ինկնութիւն մը. մինչդեռ այդ որբախնամը 16 որբեր կը պահէ Հայաստանի զանազան որբանոցներու մէջ:

Դ. Սարգիսը եւ իր անունն էին որ եկեղեցին ռատիկան հրաւիրեցին ժողովուրդին դէմ կըր սա «Օրբանեանը չպիտի յիշուի» պոստ: Այդ առթիւ էր որ Բարա Գառնար «գնչուներ» անունով որակեց այդ զոյգը այն թերթին մէջ, որ այսօր այդ գնչուներուն խնկարկութիւն կընէ:

Ե. Անոնք որ ատենց իրենց պաշտօնակիցներուն գիտակցութեանը Սարգիս քահանան զրկեցին կաթողիկոսը եւ ռուսահայերը խաբելով, վառնայի մէջ զոյգութիւն չունեցող որբանոցի մը անունով զրամ հաւաքելու համար, եւ յաջողեցան իրենց այդ խաբէութեան մէջ: Մէկ ձեռքով խաբէութեամբ որբի անունով զրամ հաւաքեցին ուրիշ նպատակի ծառայեցնելու համար, միւս ձեռքով Որբախնամը մասնեցին:

Դեռ չատ փաստեր կան Սարգիս Գարբիշեանի յոռի նկայագրերը պարզող որոնց ամէնը չէ կարելի հոս թուել, եւ ահա այդ մարդն է որ վառնայի հայութեան ընտրելի կը ներկայանայ առանց իր յոռի նկարագրին ու եւ արժանիք միայնակ:

Յոյց տրուած այս փաստերը արդէն բաւական են զանի ազգային աւել պաշտօնի մէջ չընդունելու եւ թողականութեան իսկ արտաքինութեամբ. բայց Պատր. Փոխանորդ հօր թոյլ ընթացքն էր որ անոր քաջակրթութեան տուաւ ինքզինքը պատգամաւորութեան ընտրելի ցոյց տալու Սակայն կիմէ, խաբարիս միջոցներով իսկ ընդունուել, պարագ մը լաւ ըլլաւ պիտի ըլլայ Սօփիա երթալու. որովհետեւ հոն ոչ թէ պատգամաւորական արժանի այլ ամբարաններու մը նկատի առնելով. սովորեալ հրացանի ձայնի լսելով, հասկնալ թէ պիտի յարձակնուի վրայ պիտի յարձակնուի, եւ պատիւն ու կեանքը պաշտպանելու համար ձեռք առաւ հրացանը:

Սակայն հայ նստաբանին վրայ պիտի նստի գատուելու եւ իր սիրագործութեանց հայելը տալու համար:

Մենք վստահ ենք թէ ազգային արժանապատուութիւնը յարգող եւ քուէի մը նշանակութիւնը ըմբռնող գիտակից մէկ հայ չպիտի ուզէ իր քուէն տալ Սարգիս Գարբիշեանի, որ պատգամաւոր է մը սպասուած ոչ մէկ հիմնութիւն ոչ մէկ արժանիք չը ներկայացնէր եւ որ սահմանադրութեան 79րդ յօդուածը քսան անգամ կարգաւէ վերջ չհասկնալու անկարողութեամբ փայլեցաւ զեռ առջի օր. եւ այդ մարդն է որ պատգամաւոր պիտի երթայ հողեր Պուլկարայի սահմանադրութիւնը գծելու. մարդ մը որ կարգացած օրէնքը չհասկնար:

ԳԻՏԱԿ

ՆԱԽԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՄԵՐՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

—*—

Արթ. Տէր Նախագահ Ս. հայր, Ձեռ չըջարեալանին համեմատ երկու օրէ ի վեր Թաղ. Խորհրդարան կերթանք ժամը կին մեր անունները արձանագրել տալու, սակայն զարմանքով եւս կը դառնանք, որովհետեւ զուրկ զոյգ կը գտնենք. մինչդեռ ըստ ձեր յայտարարութեան պէտք էր որ մինչեւ ժամը 5 Թաղ. Խորհրդարանը բաց լինէր: Սա բացորոշապէս ցոյց կուտայ թէ Թաղ. Խորհուրդը ապագլած է իր քարտուղարին որ երես փախցնէ, որպէսզի ժողովուրդը զրկուի քուէարկելու իրաւունքէն, կը բողոքեմք այս զրկումին դէմ եւ այժմէն չը յայտարարենք ձեզ թէ յառաջիկայ կերթանք օրուայ ընտրութիւնը ապօրինի պիտի ճանչնանք:

Ս. Չափաքան, Անդրանիկ Ադաւան, Ն. Մարտիրոսեան, Կարապետ Գ. Սա. Գառնար, Երեմիայի, Վ. Զմբիշեան, Խաչիկ Գրիգորեան, Օ. Միրսէնեան:

ՍՈՒԳԻ ԵՐԿՐԵՆ

—*—

Բոյ Արմենիա յուլիս 8 թուականաւ Երեմիայի գրուած նամակ մը կը հրատարակէ, որմէ կը քաղենք հետեւեալ տխրաւոր տեղեկութիւնները:

«Առաւելաբար պաշտօնեայ մը իր ձեռն կոխկոտել տուաւ հայ կին մը 4—5 տարեկան զաւակովը, եւ գիտմամբ ըրած ըլլալը չը ծածկեց: Ինչը նոյն օրը մեռաւ. պաշտօնեան բանտարկուած է ու քննութեան ենթարկուած. բայց բնականապէս չուտով ազատ պիտի ձգուի:

Գանի մը զինուորներ քաղաքին մօտ գտնուող հայոց գերեզմանատան մէջ լլկեցին հայ կին մը, որ 5—6 օր յետոյ մեռաւ, զինուորները անյայտացան:

Յունիս 29ին, երկուշաբթի առաւօտ Երեմիայ քաղաքը զինուորական խիստ հսկողութեան մը տակ անուղիւ էր: Բոլոր հայերը մեծ անհանգստութեան մէջ էին: Արդէն մէկ երկու օրէ ի վեր կը խօսուէր թէ գիւցացի Ռուբէն՝ որ մահուան դատապարտուած էր, պիտի սպաննուի. թուրք կառավարութիւնը մահուան դատապարտեց այդ հերոսը, որ պահ մը ակաւաճառութիւնը ունեցաւ իր կամովը յանձնուելու:

Անգղուս է ձեզ բացատրել այդ օրերու մէջ Հայկուս կրած ծանր տառապանքը. մասնաւոր երկու երեք օր յետոյ, երբ Թափօր կազմուեցաւ քաղաքին մէջ պարսկներու Պաքօ անուն տիրապետակ աւագակը իւր ընկերներուն հետ որոնց կայսերական իրաւունքով մը ներուծ շնորհած է: այս այն աւագակն է որուն չարագործութիւնները թիւ ու սահման չունին, սա ինքն էր որ վերջին տարին կողոպտեց անգլիական հիւպատոսը եւ փոխանակ պատիւ լլկելու այսօր ներդրութեան, պատուոյն եւ փառքի կարծանանայ, բացարձակ հակառակութիւն...: Մէկ կողմէ հայեր կապանուին, միւս կողմէ քրիստոնէականներու եւ քաղաքացիութիւն: Բայց ամոր համար բնաւ զարմանալու չէ, որովհետեւ թուրք

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄԸ

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը պատմեն 60 հոգիներ պոլկար յեղափոխական խումբի մը, գիւղի մը մէջ թուրք սան մը վրայ յարձակման պարագաները թրքուէի մը բերանով, որ իր թէ այդ գէպքին հերոսներն եղեր է: Մենք զանց ընելով թուրք թերթերու վայրահալութիւնները, լըր հետաքրքրական մնալով մը կարտատպենք հոս նոյնութեամբ այդ թրքուէի բերանը դրուած եւ բոլոր պոլսական թերթերու մէջ հրեցած հետեւեալ պատմութիւնը:

—Գոնաք գի զը, ուր ամուսինս Մէհմետ Մանուր էֆ. իր մաքսային պաշտօնը կը վարէ, Պուլկարիոյ սահմանադրուի մէկ ու կէս ժամ հեռաւորութիւն ունի: Այս գիւղի մէջ մեծ ուրիշ իսլամ չկայ: Բնակչուիւնը ամբողջ պոլկար է: Այս օգոստոս ամսոյն 1ին, Էրթաթ գիւղի մոտեւորոյ, խորթ աղջկան՝ Վասֆիէի, եւ իմ տղոյս՝ Նախիէի, Նախիի, Բաքիւի, Շէքիւի եւ Շէֆքի հետ մեր վարձու բոնս մասն մէջ կը գտնուէին: Ժամը երկու լինէր եւս Էրթաթի զատ միւս տղաքը պիգտիկ ըլլալուն համար քնացան: Աւելին ալ իրենց անկողները պտղակցուցի, իսկ է՛ն պզտիկը, Շէֆքըն, որ երկու տարեկան հազիւ կայ, օրորոցին մէջ դրի: Ամուսնոյս եւ աղջկանս հետ կը խօսակցէինք: Ժամը երեքը եկած էր, երբ մէկէն ի մէկ շատ մօտէն բաղմաթիւ հրազեններ պարպուեցան: Գիւղին Պուլկարներուն ատենէ մը ի վեր

փոխուած վարձուներ նկատի առնելով. սովորեալ հրացանի ձայնի լսելով, հասկնալ թէ պոլկար աւագակները մեր բնակարանին վրայ պիտի յարձակնուի, եւ պատիւն ու կեանքը պաշտպանելու համար ձեռք առաւ հրացանը:

«Ձեռք վայրկեան չանցած, թշնամիներուն գէնքերէն արձակուած գնդակները ապակիները կոտրելով սենեկին դիմացի կողմի պատը ծակել սկսան: Ամուսինս ըսաւ որ տղաքը սենեկին վաւարանի մօտը, մեկուսի ապահով տեղ մը կը պտղակցեն: Այս պահուն թշնամիին գնդակները անհրկու աղմուկով մը պատին զարնուելով ծեփեր, քարի կտորները անհրկու պէս շուրջ կը տեղացնէին: Սրտի հատոր է ասիկա... ուրիշ բանի չի նմանիր: Պզտիկ Բէֆքըս աւագակներու գնդակներէն զերծ պահելու համար օրորեցին վրայ նետուեցաւ, պզտիկս տոյ: Մինչեւ վառարանին քով գալու երեսը չէի կրցած նայիլ: Հոն տեսայ խեղճ աննը զաւակս արիւններու մէջ թաթաւած... քուէին վրայ ստակալ վէճ մը կար... Աւտուծմէ չվախցող վառարանի նետած գնդակներէն մէկը պզտիկ Բէֆքըսի գլխուն կէր, խուլ տու իսկ ըրիւր էր: Խորհեցէք մէջ մը մօր մը վրայ... երբ իր զաւակը սասանկ վրձակի մը մէջ սննէ, ի՞նչ կըլլայ... Մինչեւ այն ատեն գնդակները մինակ պատահան: Նուէն ներս կը մտնէին, բայց անկէ ետք աւագակներէն մօտէք տանիքին վրայ կը լայնէին եւ գէնքէն ինչ: Ժողովուրդէն վար կը պարպէին: Ամուսինս միայն ինկաւ որ լամբարը մարէ. այն պատահանէն ուրիշ կը պարպէր հրացանը, հեռանալով լամբարին մօտեցաւ, եւ ճիշդ մարած ատենը խորունկ խորունկ հեծեց, յետոյ՝ «Յաթմա», գոչուեցաւ,

ըսաւ. բայց հոգ մի ընեի... որքան ատեն որ հոգիս մարմինս մէջ է եւ ինքզինքս չկորսնցնեմ, պաշտպանիլ եմ չպիտի կենամ: Գոհուած տես զերեւող մի՛ յարժեք: Արդարեւ ամուսինս իր այդ վիրաւոր վրձակին մէջ գիշերուածն մինչեւ ժամը 7 զենք պարպելէ ետ չկեցաւ:

«Աւագակներէն ո՛չ մէկը գոռէն ներս կրնար մտնել: Այս պարագան զանոնք բաւական զայրացուցած ըլլալու էր որ թէ՛ յարձակումը եւ թէ՛ հրազէն պարպելը սաստիկացուցին: Աւագակներուն մէկ մասին պարտէզին մէջ, եւ միւս մասին ալ տանիքին վրայ գտնուիլ իրենց պարագած գէնքերուն ձայնէն կը հասկնային. իսկ ամուսնոյս ուժին վայրկեանէ վայրկեան պակսիլն ու՛ր հրազէնը առաջուան պէս իրարու վրայ չպարպելն եւ հեծեծանքներուն աւելալէն կը գոչակէին: Ենթադրեալ թեանս մէջ չեմ սխալած: Որովհետեւ, «Աման, միայն մը, վրաս ալ կարողութիւն չմիաց, աչքերս կը միայնակ կոր, հիմայ պիտի իյնամ. ա՛լ հըրացանը դո՛ւն առ, պատիւը եւ տղոյդ կեանքը ձեռքդ հկածին չափ թշնամիներուն դէմ պաշտպանէ» խօսքերը ակար ձայնով մը ըսելէ ետք, «Գետին ինկաւ: Ես Բարձեալն Աստուծոյ ապաւինեցայ: Հրացանը ձեռքս անի, ամուսնոյս տիղը անցնելով կրակ ընել սկսայ: Գետինը լեցուն փամփուշտ կար, քիչ մը ետք ա՛լ չմնաց: Ամէնքն ալ ինքնա ձի: Խորթ աղջիկս՝ Վասֆիէ՛, յորէն արցակով փամփուշտ բերաւ եւ բացաւ: Փամփուշտները մէկիկ մէկիկ ինձի տու սկսաւ: Ես ալ հրացանը լեցնելով շարունակ կրակ կընէի: Միջոց մը սեւա-

կառավարութեան ներքին քաղաքականութիւնը այդպէս է :

Շարունակե՛նք . . . : Վերջին օրերս քանի մը թուրք ոճրագործներ ձամբան կը բռնեն Կարմիր գիւղացի Սուրէն Թորոսեանը որ անտառէն կուգար փայտ բեռնուած . Զանի ամէն կերպ չարչարանքի ենթարկելէ՛ յետոյ կը խղզեն իր գոտիովը ու կը մեկնին . . . :

Բարեբաղդաբար, քանի մը ժամ յետոյ զոհը կը սկսի կամաց կամաց ինքն իրեն գալ, եւ դժուարաւ գիւղ կը հասնի : Հոն ամէն մարդ դէպքը կիմանայ : Միւսերը համեմով դաշն քաղաք կառաջնորդէ քանի մը գոյծակայնիկով : ոճրագործները որ քաղաքը կը գտնուէին փայտ ծախելու համար կը հանդիպին իրենց զոհին որ զանոնք ցոյց կուտայ : Թուրքերը հարցաքննուեցան : Խոստովանեցան իրենց ոճիրը եւ բանտարկուեցան : Ընա՛նապէս երկու օր յետոյ ազատելու համար : Զոհը արեւն կը թքնէ եւ իր կեանքը դեռ վտանգի մէջ է :

Շրջակայ վանքերը ամայացած են , Աւագ վանքի ընակիչները քաղաք գաղթած են . միւս վանքերը ոստիկաններ զրկուեցան որոնք պատուհաններ են :

Գիւղացուց թշուառութիւնը ծայր աստիճանի հասած է . . . : Շատեր կը բռնաբարու ըլլալ կը խորհին , ուրիշներ գաղթել կը մտածեն :

Կիւմանքը թէ միշտ զինեալ Քիւրտեր 30—40 հոգեկոց խումբեր կազմելով կը կողոպտեն օր մը մէկ գիւղը , ուրիշ օր միւս գիւղը եւ անասունները կը տանին : Այսպէս ձէքէքէօյի Քիւրտերը բռնութեամբ առած են ստացուածքները Կիրակոս Պապարճեանի , որ քաղաքէն կէս ժամ հեռու գտնուող Նիրպիւնի գիւղէն է : Նաեւ ուրիշ Քիւրտերն քշած տարածեն էջրան գիւղի անասունները : Իրակի լիւս կողմ ուղղ աւագակ Քիւրտերու խումբը Տրապիզոնի ձամբուն վրայ կողոպտած է 100 ոսկի արժողութեամբ վաճառականներու ապրանքները , եւ այլն . . . :

Հագիւ երկու օր կայ որ քաղաքին բոլոր թուրք եւ հայ ժողովուրդը սարսափահար վիճակի մը մէջ է : Քիւրտուան ժամը 33ն կամ 45ն սկսեալ խիստ զինուորական հսկողութիւն մը կազմակերպուած է : Քաղաքը հեծեալ զօրքերով չըլլապատուած է : Խմացանք թէ կառավարութիւնը տեղեկանալով թէ մաս մը Քիւրտեր գետէն անցեր են եւ վախճալով թէ քաղաքին վրայ կը յարձակին , այդ միջոցները ձեռք առած է :

զակները պատին տակէն սենեկին դրան մտնեցած էին եւ ներքեւը փայտ մը գնելով բռնի բանալ աշխատեցան : Եւ հրացանը գէպի դուռը դարձուցի եւ հոն կրակ ընել սկսաւ : Այս րո թացքիս ըրած ազդեցութիւնը անկէ հասկցայ որ այլ եւս գրան վրայ բռնութիւն չգործէին զինքն : Մարդ թշնամիին հետ չափուելու գիւրգիւ կը վարժուի եղբոր Քանի՛ ղէնքս կը պարպէի , վախս այնքան նուազած էր , գրեթէ չէր մնացած :

«Միայն խեղճ աղջկանս Վասփիէի մէկէն իմէկ , լամա՛ն , մայրիկ , ես ալ սորունքներէս զարնուեցայ» ազդեցակեղ զգոորիլը զիս վերջին ծայր չփոխեցուց : Այդ պահուն արշալոյսը ծագած էր արդէն , առտու եղած էր : Զյուսահատեցայ : Միայն , նախ աջ թեւիս մէկ , յետոյ ձախ թեւիս՝ երկու՛ ընդամենը երեք գնտակ զիս գետին փռեց : Ահա այն ատեն հասկնալով որ աւագակները պղտիկները

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՏԻՑԻ, 28 Օգոստոս

Աղնիւ Խմբագիր ,

Անցեալները Մարտիչէն Արհեստաւոր Վր ստորագրութեամբ յօդուած մը լոյս տեսած էր ձեր պատուական թերթի մէջ , որուն պատասխանել ինձ պարտք սեպելով , կողաչեմ իբրեւ չէզոք օրկան բարենաճէիք մեր այս սողունը ալ ընդունել իրաւունքի մէջ : Թէպէտ անձամբ ոչ մէկ կողմի չեմ երբեք լարած , բայց կը ցանկայի , որ համայն հայութեան լուր մը տրուելուն , ճշմարտութիւնը խօսուէր :

Մեր մէջ յօդուածի մը ձայնը , պատգամ կարելի է սեպել , մանաւանդ ռաբիկ դասակարգի համար . երբ յօդուածատուն կ'սկսի մէկը միւսը լռու մար , կողոպտիչ կամ մահախիչ անուանել , հարկ է քննել թէ ինչ է զինքը ամբաստանութեան մղողը , ինձ հետ ամբողջ Մարտիչ ընկող հայեր պիտի չի վարանին ըսել . թէ շահն է որ կը ստիպէ Արհեստաւոր պ. Վրթանէս Վաղարշանը (?) զիմեւ այդ միջոցին : Կը խնդրէի պարոն Արհեստաւորէն որ մէկգի դնէր այդ ամբաստանող ճշմարտութիւնը , եւ մեզ ցուցնէր իրապէս երեք մասարներու բռնութիւնը եւ կամ մասնութիւնը : Թէ՛ կարողանար իրօք հաստատել , մենք առաջինը պիտի ըլլանք իրեն ձայնակցող , այդ կրտորութիւնը վերջացնելու համար : Բայց հաստատ գիտեմք (ինքն ալ միասին) թէ իր զրպարտութիւնները մի միայն շահու խնդիր են , եւ որ իր բանիմաց գրիչով կը ջանայ օգուտ տալ , իրմէ պաշտպանուած Մամասեան եւ ընկ. խմբին , որուն շահն իր շահն է , եւ որոնց գոյութիւնը իր ապրուստը , իրմէ պաշտպանուած Մամասեան եւ ընկ. կըրտութիւնը՝ որոնց մասին ծանուցում ընելէ չի դադարել , ըլլալ Արեւելեան , ըլլալ Ամերիկեան մամուլի մէջ , տիպարներ են , որոնց վրայ չուզեմ ծանրանալ , նրանց տեսութիւնը վայելողը պիտի չի վարանի մեր ըսածը հաստատուել :

Հոս , պիտի հաստատեմ փոքրիկ մէկ արարքին , որուն բախտ ունեցայ ներկայ գտնուելու : Անցեալները չոգենաւ մին էր հասած դրու մէջ զըտնուող գաղթականները Գարաթէքեանը կը վնասուէին , էսկիւնան եւ Մամասեան իրենց վայրենի քմիծաղով չի վարանեցան կաշառել կառապանը 30 Քրանքով , ի վնաս գաղթականին :

կտոր կտոր պիտի ընեն , թէ՛ լալ եւ թէ՛ անկեղծ սրտով ճշմարիտ պահպան եղող ամենեղորմած Աստուծոյ պաշտօնի սկսալ : Աստուծոյ մեծութեանը եւ զօրութեանը մեծութիւն , որ զիս եւ իմ պղտիկներս ճշմարիտ մահէ մը ազատեց : Որովհետեւ , Աստուծոյ մէկ օրը հազար ընէ , մեր թագաւորին զաւակները , կայր . զհնուորները հաստ : Աւագակները զինուորները տեսնելուն պէս ղէնք պարպելը դադարեցին : Եւ անկէ վերջը մարած էի : Մնացածը չեմ գիտեր , ինքզինքիս եկած ատենս կտոր մը մէջ պատկած էի , կայր . զինուորներու պաշտպանութեամբ Գրք-Քիւրթի կը փոխադրուէի : Վերադարձալ աղջիկս Վասփիէն եւ վերադարձալ ամուսինս մէյմէկ կտորի մէջ գրուած էին : Իսկ ողջ պրդտիկներս ալ ուրիշ կտորի մը մէջ կը գտնուէին : Ահա մեր պատիւը , մեր հողին այս կերպով ազատուեցան պուկար աւագակներուն բռնութիւնէն :

րու , այնպէս որ գաղթականը փոխանակ 50 տարեկան վճարելու ամէն մէկ անձի , ստիպուեցաւ վճարել 2 Քրանք եւ անիծելով պ. Վրթանէսի պաշտպանականը վերադարձաւ Քարաթէքեանի փարալը : Այս եղելութիւնը եթէ հարկ լինէր հաստատել , ճանապարհորդները ամենը ներկայ են , կարելի է առանց այլ եւ այլ ճշգրտել :

Ինձ սրբազան պարտք կը համարեմ գտնել այս անիւրաւ արարքները , որ լալ ամբողջ հայութիւնը , եւ զգուշանայ այդ անօթի գայլերէն : Դրանք առժամանակեայ անցորդներ են , որ չեն ամփնար եկող գաղտը կողոպտել : Բայց լաւ գիտնալու են , որ արդարութիւնն է որ կը յարատեւէ , եւ ոչ թէ Արհեստաւորի մը անպարկեշտ պաշտպանականը :

ԿՈՐԻԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ռուսահայ կալուածներու գրաւման խնդրոյն առթիւ Պոլսոյ թերթերուն մէջ կը կարդանք հետեւեալը .

Ս. Է. Մ. Մ. Մ. Մ. Մ. Պատրիարքաբան հասած հեռագրէ մը կը հասկցուի որ Ռուսիոյ այլ եւ այլ կողմերէն էլ միաձին հասնող Առաջնորդներ եւ փոխառաջնորդներ եկեղեցական ժողով մը գումարելով , խորհրդակցութիւններ կատարել են Եկեղեցական կալուածոց Ռուս կառավարութեան կողմէ գրաւուելու մասին եւ որոշել են չընդունիլ եւ չստորագրել այն գրքը որ այս առթիւ մատուցուել է Ս. Կաթողիկոսին : Միւս կողմէ որոշուել է որ հարկ եղած դեմումը բլլուի Ռուս կառավարութեան , Հայ . Եկեղեցւոյ համար վնասաբեր այսպիսի կարգադրութիւն մը ետ առնուելու համար : Ռիւթէր հեռագրական գործակալութիւնն ալ նոյնը կը հաստատէ :

Կիլիկիոյ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսն ալ պաշտօնագիր մը ուղղելով Պատրիարքաբան , կը շնչոյէ Ռուսիոյ Եկեղեցական կալուածոց սեփականութեան վրայ պնդելու պարտականութիւնը եւ կը յայտարարէ թէ ինք իր բոլոր կղերիկ մէկտեղ համախոս է Պոլսոյ եպիսկոպոսաց ժողովին որոշումներուն : Ս. Կաթողիկոսը այս մըտք գաւծ է նաեւ էջմիածին՝ Ս. Հայրապետին :

— ՊՈԼԻՍԱՐԱԶԱՅՈՑ Առաջնորդական կազմակերպութիւնը ընելու եւ Առաջնորդ մը ընտրելու պաշտօնով պատգամաւոր ընտրուելու Ռուսիոյ թէ՛ Տ. Տօթ . Թորոսեան , Սիւրբաթէ՛ Տ. Կարապետ Թօքազաւեան , Տօթիչէ՛ Տ. Նշան Գաբրիէլեան , Պուրկաղէ՛ Տ. Յովնանէս Ունճեան , Թ. Բաղարճըգէ՛ Տ. Դէւրիս Գէորգեան , Շոււկայէ՛ Տ. Սողոմոն Պօյաճեան :

Իսկ վառնալէ Պատգամաւորը պիտի ընտրուի յառաջիկայ կիրակի , եթէ զեղծումներու առջեւ առնելու խելութիւնը ունենայ Տ. Մարտիրոս հայրը . որմէ գտնէ անկողնակալութիւն կապաւոր . մինչդեռ Տ. Սարգիս քահանան գիւղէ գիւղ կը պտրտի Վեհ . Կաթողիկոսը խաբելու համար իրեն մեղսակցող Սարգիս Գաբրիէլեանը պատգամաւոր ընտրել տալու , յուսալով եթէ այդ բանն մէջ յաջողի , կը դաշնայ այն խաբէութեան խնդրը միւս . Տէր ալ ինչ ընել տալ :

— ԿԱՐՆՈՅ Առաջնորդ Տ. Զաւէն վարդապետ գումարներ է տեղւոյն Գաւառական ժողովը , որ խորհրդակցութիւնէ յետոյ նկատելով որ ռուսահայ կալուածները ոչ միայն ռուսահայոց եւ

կեղեցիին սեփականութիւններն են , զիմեւով պատրիարքին , խնդրել է որ հաճի այս մասին հարկ եղած դիմումը ընել ու որ պէտք է :

Պոլսոյ Պատրիարքաբանի դիմումներէն յետոյ որ ամբողջ թրքահայութիւնը կը ներկայացնէ . երբ թուրքիոյ առաջնորդական վիճակներն ալ զատ զատ դիմումներ ընելու եւ բողոք բառնալու պէտքը կը տեսնեն , ալ հարկ չը մնար բացատրել թէ Թուրքիայէլ գուրս դանուող հայ գաղթականութեանց կրօնական դասը ո՛ր աստիճան պարտաւոր է ձայն բարձրացնելու եւ բողոքադրել մատուցանելու վ. Կաթողիկոսին :

— ՄՈՒՇԻ մէջ յուլիս 17 ին երկրաշարժ զգացուել է իսկ չըլկանները աւելի սաստիկ եղած է ցնցումը . Մանակիւտի , Պուլանգի եւ Կոփի գիւղերուն մէջ մահեր ալ պատահել են , տունը եւ եկեղեցիներ ալ կործանած ըլլալով , Մուշի առաջնորդաբանը Պատրիարքաբանէն օժանդակութիւն խնդրել է վերաշինութեանց համար :

Գլխի ստացում տեղեկութեանց նախելով , յուլիս 27 ին սոսկալի հեղեղ մը մեծ վնասներ պատճառած է եւ 50—60 տուններ կործանած են :

Կարգ մը չէզօք ազգայնոց ստորագրութեամբ նամակ մը ստացանք , որով կը բողոքուի պատգամաւորի ընտրութեան համար Աւագեղէց հօր հանած չըլարիականին դէմ , սա դիտողութեամբ թէ՛ Թաղ . Խորհուրդը իր ատենադպիրը պատգամաւոր ընտրել տալու տենդէն բռնուած ամեն ներքի եւ աններքի միջոցներու կը դիմէ . ուստի բնաւ ներքի չէ որ այդ թաղականները ուղղակի մատուցանեն Ընտր. Ժողովոյ մէջ եւ քուէաթուղթերն ու նամակները իրենք եւ իրենց քարտուղարը ցրուեն . այլ պէտք է . կըսեն , չեզոք անձեր Ընտր. Ժողով մը կազմել եւ ամէն քուէարկու պարտաւորեցնել իր փոքիս Նճար միայն թեւեղ , ու եւ թուղթի մը վրայ գրուած :

Այս օրինական դիտողութիւնը մեզ գրեցին ալ ներկայապատեմ ըլլալով , կը յուսանք թէ իր չըլարեականին ապրիլին կէտերը պրտի հաճի սրբագրել , եթէ չուզեր ժողովուրդին ահագին մեծամասնութեան մէջ զփռութիւն ձգել եւ կարգ մը խռովութեանց դուռ բանալ :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգայնի կրթարանն իր Ըրդ տարւոյ չըջանր կսկսի յառաջիկայ սեպ. 1/14 ին :

Վարժարանն այս տարի տեղի խնամեալ եւ լուրջ ծրագրի մը պատրաստութիւն իրեն համար :

Մանկարանի համար յատուկ մանկապարտիզպանու հի կարգուած է Օր. Էպրուհի Ֆէսճիեան :

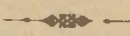
Ընդունելութիւնը եւ մասնաւոր տեսակցութիւնը կը կատարուին ամեն օր ժամը 9—12 :

Տեօրեկ

Աղւիւնի կրթարանի Պ. ՃԻՅԵՐՃԵԱՆ

Ա. Զ. Դ.

Պոլսոյ Բարձրագոյն Ուսումնարանի մը չըջանաւարտներէն եւ ուսումնական խորհրդէն վկայեալ դատարարական ասուցի մը պատրաստ է պուլկարահայ եւ կամ Ռուսահայոց վարժարաններէ միոյն մէջ պաշտօն ստանձնել համեստ պայմաններով : Բանակցութեան համար զիմեւ խորագրութեանս

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹ

ፆ ሐ ከ ሥ ቆ ኑ ሀ

ՍԱՏՐԱԶԱՄԸՆ պիւր խաղով
տիբլոված խաղա պէյան իթտիկի
իւզրէ, Մաքէթոնիատա ապրարըն
տէօրտ մէրքէզլէրինտէն իքիսի
գովզէի ասքէրիյէ վասէթասը
իլէ զապթ ուրնմը Վէ շէթէլէր
մաշվ ումուշ. տիկէր մէրքէզտէ
(Աթէրէթինա տաղընտա) պուլընան
ապրար տախի տաղըլուպ գաշմըշ
տըրլուլ: Ասըլար իլէ պիւրէշմիշ
օլան էշալինին գըսմը ազամը
քէնտի խանէլէրինէ ավտէթ իթ.
Սիյէր:

ԳՆՐԳԻԼԻՍԷ ասնագընտա
տախի տաղա չէքիլէն պուկար
էհալիսինին էքսէրիսի քէսյլէրինէ
ամտէթ իթձի :

ԻԳՏԱՄ կազմեթասը Ոռլթա-
նըն ճիւղիսիւ միւնասիպէթլէ եազ-
տըղը պէնտին սէրլէվհասորնտտ
սէհվիյէթլէ պիր հարֆ եանլըշ
իսթիմալ իթմէշ օլտըղընտան տո-
լայր թաթիլ օլընմըշ տրը :

ԲՈՒՍ սէֆարէթ հանէնին ի քին-
ճի թէրճիմանը Մ. Խաչիկեանն
թիւրք հիւրւած թի թարափըն-
տան տէրտէս թ օրնմոյ տրոյ :

ՆՕՎՕԷ-ՎՐԷՄԻԱ նամ լուս
կազէթասը Մաքէթոնիատա 15
եէնի գոնսուլոսանէլեր Թէէոհս օ
լընմասընըն իղթիգասընը կէօս-
թէրուպ, պու վասիթա իլէ ույ,
կուներզլըզլարըն էնիւ ալընմագ
միւսքիս օլաճաղընը իտտաա իտէ,
յօր :

ՍՈՒԼԹԱՆ ճուրղաք մինաստ-
պէթլէ Բաթրիզլէրի հուզուրընա-
գապու իթմէսինտէ, թէպրիգաւ-
պէ թէմէնհաթման սօնրա՝ Բուս-
Բաթրիգինէ վէ Պուկտը Էքզար-
քընա խիթապէն շէօլլէ սէօլլէմիշ
« Սէօլլէյինիզ էհալինիզէ, ի՛րթի-
խազ օլընան թէտպիրլէր սայե-
սինտէ եագընտա իխթիլալըն թէս-
քին օլընաճաղընը մէմուլ իտէրիմ
չու իթիլալ թապաաթի սատըգաւ-
տան օլմայուպ, էճնէպի թէշպի-
գաթը իլէ օտըղընա էմին իմ Ալ-
լահ պիլիըքի պէնիմ եէգհանէ աբ-
գուս վէ դայլէթիմ ուսուս թապա-
ալարըմըն մէսուտիյէթի իշիւ-
տիր ։»

Սօնրա Սուլթան Բուս Բաթ-
լիզինէ աթֆը քէլամ իտէրէք,
«Շուսոն իխթիլա Էանասնտտ
Բոմ թապաալարովն տիւար օլ-
տ, ք մաղսուրիէթտէն տօյալը
միւթէսերիմ, Ֆէլաքէթգէտէլէր
իչին մուզէնէթ լազըմ, պիր
իանէ տէֆթէրի քիւլատ իտէպի-
լիրսինիզ, Էմիրլէրիմ վէ արզում
խիւաֆընա օլարազ ասքէրլէրին
ուլիունըզ հարաքեաթը թէէս.
սիւֆիմի մուճիպ օյմուլ տըր:»

Պիլախերէ Օրմանեանա տախի
Սուլթան աթֆը քէլամ իտերէք
պու ռեօլլերիմ քէլա էրմէնի է.
Հայիսի իչիւն տիր » տէմիշ :

Ինանմագ իսթէյէնլէր ինանա-
պիլիսլէր, պու կիպի սաչմա սա-
րան եալանլարա, միւրաիլիքլէրէ
պիգիմ գարնրմրգ թօգ արր:

ՔՐՈՒՇՕՎԱ զԵՐԿԸՆՆՄԱՆ տօ-
ւոյն թահգիգաթ աշուրպ, միւճ.
րիմէրին՝ թահթը մուհաքէմէյէ
ալընաճաղըն Սատորազամ քէմէն
պիտիրմիյ տիր :

ՄԱՔԷԹՕՆԻԱ գոմիթէսի նաժը
իւն էլշիւրէն կէօնտէրիւն թէհ-
տիտ մէքիռալէրիհէ էհէմմիյէթ
զէրիմէտիկի վէ մէզքիւր մէք-
թռալար սախթէ զանն օլընաղը
Սթանպօլտան պիտիդիլիյը :

ՍԹԱՆՊՈԼՏԱՆ ԹԵԼԵԿՐԱՓԻԷ
 Իշար օլընաբղընա էկեր ինանըլըր
 Իսէ՝ 2000 քիշիլիք պիր պէօյիլիք
 չէթէ հազըրլանմազտա օլուպ ,
 Բօտօք տաղլարընտան Զէպիսօ
 Եւպընլարընտան սինօրը կէչէճըր
 Իսիշ , Գէզա Պուկպարիտան սի-
 նօրա տօղրու տինամիթ կէօնտէ
 րիտիկի պէյան օլընթիլ :

C O U T U

ԲՈՒՄԻԱՏԱ քեան ԼԻՄԵՆԻ
քիլիսէլերին վէ Մանաստըրլարըն
էմլաք վէ վարիտաթլարընը հիւ-
քիւմէթին քէնտի իտարէսինէ
թէսլիմ իթմէք խոստումընտա Զա-
րըն իւքազընա գարշը Կոպկասիա
տաքի Լիւմէնիլէր սուրէթի շիտի
տէտէ բրթէսթ իթմէքտէ սիւր-
լէր : Պիշ չօզ շէհիրլէրտէ Էհալ-
նիւմայիշաթտա պուրընմըշ վէ բօ-
րիսլէր իլէ վուրուշյուշ տըր :

Երեւանէ հաշիսի օգոստոս 3 տ
քիլիսէտէն տաղըրաճաղը էնատէ
Առաջնորդ Սրբազանը ճէպրի սո
րէթտէ պէրապէր ալուպ պէօխի
գալապալըգլէ էջմիածինին եօրու
նու էլէ ալմըչ, Բօլխիւէր էհալի
մէնն իթմէք իշիւն ճէպր իսթիմա
իթմէք իսթէմիչէր իսէտէ, էհալ
թաչար վէ ըգվօվէրէրէրէ բօլխ
լէրի տաղըթտըգտան մաատա՝ ա
քէր գօրտօնընը տախի պօղարա
20 քիլմէթրօ մէսաֆէտէ օլա
էջմիածին մանաստըրլնա եէթիշ
միյ :

Ս. Կաթողիկոս պինդեճե էհա
լին՛ն ալ զուսը իւզրէ տըշարը չը
գուպ, հիւքիւմէթին թալէպինի աս
լա գապուլ իթմէէէէկինի վատը
էհալինին պս պապտէ միւսթէրի
օլմասընը նասիհաթ իտէր: Էհա
լի իշպու վաա իւզէրինէ «Կեցցի»
Հայրիկ: Եաշասըն Կաթողիկոս
սէտուարը իլէ տաղըլուպ, գալ
ֆալթը իթմէկէ կիտէր:

ԼԶՄԻՍԾԻՆՏԷ ԹՆՏԵՄԻՆ ՈՐԵ
նան մուրախասալար վէ Սինօթ
զալարը հիւրեւմէթին էմիրնամէ
սինի գապուլ իթմէմէք վէ Ջար
պիր հէյէթի մէպուսէ Եօլլալուպ
մէզգքիւր էմիրին իլղասընը իսթիր
համ էլլէմէք իչիւն միւթթէֆիզէ
գարար վէրիմիչ տիր :

U L R T U

ՊԵՆԿՐԱՏՏԱՆ ալեւան սօն
 թափսիրաթա նազարէն, Նիշտե
 տէրտեսթ օլընան զապիթլէր Գրալ
 Ալէքսանտրէն գաթիլլէրի օլմա-
 յուպ, իլա աշկերին ճէզալանմա-
 սընր թալէպ իտէն պաշգա զա-
 պիթլէր իմիչ:

Գրաւ վէ Գրալիցսնրն գաթ-
լինտէն տօլարը Սըբպ օրտուսընըն
լէքէտարօ օլմասը ճիհէթլէ՝ պիր
գաշ հիւզ գապիթլէր իմզասը իլէ՝
գաթիլէրին վէ շէրիքի ճինայէթ-
լէրին ճէզալանմասընը թալէպ ի-
տէն վէ աքսի հալտէ՝ սիլքի աս.
քէրիլտէն իսթիֆա իտէճէքլէրինի
պիլտիրէն պիր պէյաննամէ գրալ
Ռէթրէ թագտիմ օլընմասը իւզէ-
րինէ, իմզա ւահպլէրինտէն պիր
գըսմը թահթը թէվզըֆա տլըն-
մըյ օտորդը թաստիգ օրնըրսըյ :

Շու հալտէ Սեբակաւա եհնի
 ի խթիլալ, վէ եհնի մուպաթէլէ
 վուգուս կէլէճէկի մէէմուլ օլընը-
 յօր :

ԳՐԱԼ ԲԵԹՐԻՆ ՆԻՂՏԷ պու-
լունմասը հասնպի իւն, մէջքիւր
շէհիւրտէ գրալըն ըրյասնթի ալ-
թընտա վիւքէլա մէնթիսի թէննմ-
սիւ օլընուպ, էսկի — Սերպիա վէ
Սաքէթնիսիա մէսնէէսի միւղաքէ-
րէյէ ալընմըշ տրր, Ռիվայէ-
թէ կէօրէ, իշպու մէնթիստէ Սեր-
պիա վէ Գուլարիա պէյի՛նտէ աւ-
քէրի պիւր իթթիֆուգ հասար, էթ
մէք իգթիլա կէօրիշլիիշ. շէօլէքի
պու իքի տէվլէթտէն հէր հանկը-
սը թիւրքիա իւն մուհարէպէյի
թութուսըր իսէ տիկէրի տաթի
հալտըմա դօշմայա մէնպուր պու
յունաճադ :

Թիւրքիստան միւթէմէրին խը
րիսթիան մէմէլքէթերին հալ ու
իսթիգպաւրնը թէկմին իտէպիւ-
մէք իչինն Պալքսնտաքի պէշ ու
Ֆագ տէվլէթերին պու հօտաւ իթ-
թիֆագ թէշքիւ իթմէլերի էն սէ
լաւէթ պիր թարիգ տիր :

ԲՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃԱԲՕՆ

ԹԱՅՄԸ ԶԵՆ պէյանը ի գլխին
Բուս վէ ճաբան տէվէթլերի պէյ
նին տէ հաթըլ օլընաճագ պիր ի
թիւֆա կէօրէ, Մանչուրիա տա
վէ Գօրէատա պու իբի տէվէթ
նէքտիկէրնին ինաֆիսին ի
նըյաճազլար, Ֆազաթ Բուսիանը
Մանչուրիա տա էլ տէ իթմիշ օլ
տըղը մէնֆատթ տէրէճէսին տ
ճաբնիա տաթի Գօրէատա էլ տ
իթմէք իթէէլէճէք օլ տըղըն տան
պու խուտուստա միւշքիւլաթ զու
հուր իտէճէկի մէմուլ օյրնթօր :

— Բերքեր պտղաբերիս վերտօնութիւն
նաժրուս կազմեթաւ ճարօն
հալիտինն թուստ քարլը մու
հարեպէ թմէք իշիւ կեօսթէր
տիկր խահիշտէն պահս իտէրէք
էր եա կէճ ճարօնիա վէ թուսիւ
պէրինտէ պիր մուհարեպէ աշր
լաճագ, վէ շու հալտէ թուս տէվ
լէթի շիմտտէն քէք միւտէպպի
րանէ տավրանմագ իսէ իլէրիսի ի
շիւն պէօլիւք միւշքիւլաթա տիւ
շար օլաճագ տէլօր:

Մէզբեր-ը կազէթանըն զաննը
իւզըն, Ճաթօնիանըն էֆթհարը
պիւթիւն արը գապիւլէլէրի (Չիւ-
լի, Ճաթօնիարը, Կօրէլար վէ
սալի արգասի Շարգ Ելըլիլէրի)
քէնտիսինէ պէնտ իտուպտէ Ագ-
սալի Շարգտան Բուշարը զօվ-
մագտան իպարէթ իմիչ :

ՀԱՐԺԱՊԵՏ ԿՈՒԶՈՒԽ

Շուրճայի Հոգաբարձութեան } կողմէ
կը խնդրուի ծանուցանել թէ տեղւոյն
Աղզ. վարժարանը գլխաւոր ուսուց-
չի մը եւ օգնական երաժիշտ դասատուի
մը պէտքը ունի:

Այս պաշտօններուն յարմարութիւն
ունեցողներ պէտք է զիմեն Տ. Թորոս
Մ. հճի. Ստեփանեանի Շումյու,

Թէ՛ նախադրութաւանի եւ թէ՛ Ման-
կապարտեզի մէջ ուսուցչական պաշ-
տօնեւէ վարած Օրերը որ կը փափա-
քի ազգային վարժարանի մը մէջ կրկին
պաշտօն ստանձնել :

Բանակցութեան համար առաջին անգամ հարկ է խմբագրութեանս դիմել :

ՏՕՊՐԻՉԻ համար Երաժիշտ — Ուսու-
չի յը պետք կայ : Պետքէ դիմել տեղյ
ւոյն թաղ . խորհուրդին :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 27 Օգոստոս
ԶԱԽԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ

Վահճոն	56-58/9-8,40/8,80
Արապա	53-60 լիւյ. հքթ. 7,80-10
ԱՐԲԱ,	
Վահճոն	100 քիւ 8.40/8.70
Արապա	42-46 լիւյ. հքթ. 4.60/ 5.—
ԵՌՆԱՅ	արապա 4-40/4-60
ՖԱՍՈՒԼԵՍ	չաւը 100 քիւ 17—21
ՉԱՎՏԱՐ	
Արապա	52/53 լիւր. 7. —/ 7.20
Կիւնտէ	20 —25 վահճոն կէլմէ քտէ
տիւր :	

ՄՍ ԲԲԱՖԻՅԷ

Նարսիս 20, 40 ֆրանք
Օսմ. լիբանար 22, 85 ալթուն ֆրանք

ጣዕን ትራፒስቲ

Վարնա բխացաւնտա պագղաւիյ
մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, ալթու
ֆրանք իյէ :

ԳԱՀԼԷ	1,45—1,75
ՇԷՔԷՐ ԶԵՄԵ	60
ՇԷՔԷՐ [ՔԵՄԷ] սահարգ	30,80
ԲԻՐԻՆՃ ՖԻԼԻԿԷ ՀՈՎԱԼԼ	39,
» Զաբոն »	38,
» Ինկիլիզ »	29, --
» Բրդոն »	55 Քր
ԿԱԶ սահարղը	7.40 Քր
ԶԷՑԹՎՆ Լաղը քիւօ	85—100
ԵՈՒՄՈՐԻՐԹԱ 100 ատէտ	4,20—60
ՉՈՒՐՈՒ ԿԱԿԷԿ	33

ԹԱՏՐՈՆ ԲԻԿԱ

Այս ուղեքաթ երեկոյ նաւէժտու Հա
 եերս. խմբին կողմանէ ի նպաստ Տ.Վ
 չիւէլի. քանի որ պիտի ներկայացու
 ԳԵԱՄՐ ՊՕՐՃԻՍ եղերկրորդ եւ ասանկ
 անգամ բոլարով ՕՋԵՐՈՒ ՊԵՏԸ անու
 նոր թառամբաբար :

Печатница Взаимность Вари.

Одговорник Н. Драула